

Зміст

"Новини садівництва"
щоквартальний
науково-виробничий журнал
№2(72), квітень-червень 2011 р.

Засновники:

Укрсадвинпром; Уманський національний університет садівництва; Інститут помології НААНУ; Інститут зрошувального садівництва НААНУ; Подільська дослідна станція Інституту садівництва НААНУ

Зареєстрований
Держкомвидавом України
5.03.1994 р., серія КВ 465

Головний редактор:

доктор с.-г. наук Мельник О. В.

Редакційна колегія:

доктори с.-г. наук Балабак А. Ф.,
Бутило А. П., Копилов В. І.,
Копитко П. Г., Майдебур В. І.,
Хоменко І. І.; доктор екон. наук
Рулев В. А., кандидат біол. наук
Грицаєнко А. О.; кандидат с.-г. наук
Ріпамельник В. П.; Білий П. Ф.,
Рибак А. В., Цимбровська Л. О.

Номер редагували:

Дрозд О. О., Мелехова І. О.,
Цимбровська Л. О.
Комп'ютерний набір: Мельник І. О.
Проект обкладинки,
і верстання: Мельник О. В.

**За використання
матеріалів
посилання на "НС"
обов'язкове**

Підписка в редакції

Адреса редакції:
Абон. скринька 543,
20305, м. Умань-5
Черкаської області.
E-mail: novsad@ukr.net
тел. +38 04744 32326

Підписано до друку 18.VI.2011
Формат 60x84 1/16
Обсяг 3 др. арк.

Надруковано в друкарні
фірми "Есе": 03142, м. Київ,
пр-т Акад. Вернадського, 34-1

Слово про О.С.Андрієнка
(до 100-річчя від народження)..... 1

Розсадництво

Підщепи черешні..... 4
Новий стандарт саджанців..... 5

Агротехніка

Якість саджанців й обрізування черешні..... 6
Обрізування "на ікло"..... 8
Проти розтріскування черешень..... 13
Персик по-інтенсивному..... 15
Перськова альтернатива..... 22

За рубежом

Новинки вирощування яблук:
швейцарський досвід 25
Новинки на "Фрутлогістика-2011"..... 26

Нові культури і сорти

Клони яблуні Фуджі і Бреберн 27
Сорти у Франції..... 29
Ред Джонапринц..... 30
Клони груші Ноябрьська..... 32

Переробка, реалізація

Функціональні розлади плодів зерняткових..... 36
Зберігання черешень..... 39

Фото на обкладинці: готування ділянки до
закладання саду в Італії (фото О.В.Мельника).

КЛОНИ ГРУШІ НОЯБРЬСЬКА

Сорт

Ноябрьська – зимовий сорт груші (Тріумф Вієни х Крюгер), виведений Ксенею Душутіною в Інституті садівництва і виноградарства Молдови у 1962 р. До Реєстру сортів України вперше занесений для Криму під назвою Ноябрьська Молдавії і повторно з 2000 р. На сіянцевій підщепі плодоносив з 5–7 року і вважався мало перспективним. Сорт добре зарекомендував себе на Буковині в господарстві А.Г.Чорного, де вирощується з 1973 р.

Ксена (Хена) – під такою назвою сорт Ноябрьська зареєстровано голландським плодовим розсадником "Van Rijn-de Bruyn", який має генеральну ліцензію на його розмноження; субліцензія на виробництво саджанців у польського садівничо-розсадницького господарства Т. Пагача.

Клони

Яніс – клон сорту Ноябрьська, виділений А.Г.Чорним у фермерському господарстві "Яніс" у с. Шилівці Хотинського району Чернівецької області. До Реєстру сортів України занесений з 2007 р.

Гармонія – клон сорту Ноябрьська, виділений Кримською фруктовою компанією що у с. Петрівка Красногвардійського району. До Реєстру сортів України занесений з 2010 р. (заявник сорту – 129, підтримувача не вказано).

Феєрія назв

Передбачалося, що саджанці і плоди сорту Ксена будуть розповсюджуватися як ліцензійний сорт, а Ноябрьська – як вільний і загальнодоступний. Тому німецькі плодородсадники реалізують саджанці під назвою Ноябрьська (Новембра), а "Van Rijn-de Bruyn" – як Ксена. Останній активно нарощує виробництво, прагнучи досягнути рівня мільйона саджанців протягом трьох ближчих років.

Тривалий час зацікавлення сортом було невелике, проте за останні роки він випробовується у дослідницьких центрах Західної Європи і популярність з року в рік зростає. У 2007 і 2008 рр. пілотні насадження груші цього сорту закладено консорціумом "Inova Fruit", який реалізує яблука клубних сортів Рубенс, Джунами і Веллант.

Результати досліджень

За свідченням фахівців північно-німецької дослідної станції садівництва в Йорку поблизу Гамбурга, Ноябрьська (Новембра) або Ксена має шанси стати провідним європейським сортом груші (R.Stehr, 2010). У нього найбільша продуктивність серед 14 нових сортів груші, оцінку яких розпочато в семи

регіонах Німеччини восени 2004 р. У Йорку врожайність Ноябрської у 1,5 рази вища від популярної там Конференції без дрібніння плодів. Плоди сорту Ксена цінують за добрий смак і аромат, здатність до тривалого зберігання й утримання якості в торговому обороті. Оцінка смаку німецькими споживачами вища від сорту Бере Александр Лукас.

Недоліком сорту вважають пізній період настання збиральної стиглості, оскільки так зване "вікно" для збору врожаю настає за тиждень до збирання яблук сорту Бреберн.

На карликовій підщепі айва С чотирирічні дерева сорту Ноябрська передчасно проявляють осіннє почервоніння листя, що може бути проявом несумісності. Недолік усувають проміжною вставкою груші сортів Бере Гарді чи Деканка дю Коміс. За повідомленням А.Г.Чорного, ефективні також 3–4 повздовжні 20-сантиметрові надрізи кори на штамі з центром у місці щеплення.

В одному з голландських садівничих господарств на айві С зі схемою 2,9 х 0,7 м – близько 4800 дерев на гектарі через 1,5 роки після садіння отримано 40-тонний врожай плодів сорту Ксена з гектара (R.Hoogendoorn, 2010). Зібрано по 8,5 кг плодів з дерева, зокрема 6–8 кг на центральному провіднику і чимало – на минулорічних приростах.

У Польщі перше промислове 12-гектарне насадження сорту Ксена закладено близько восьми років тому, а в 2006/2007 рр. ще 14 тис. дерев посаджено в "органічних" насадженнях Великобританії.

Польські садівники вважають сорт Ксена перспективнішим від Конференції, у якій в багатьох регіонах країни дрібніють плоди на "легких" ґрунтах. Оскільки Конференцію успішно вирощують у країнах з м'яким вологим морським кліматом, дерева цього сорту дуже чутливі до спекотного польського літа, страждаючи опіками листя. Порівняно з Конференцією, затрати на догляд за насадженням сорту Ксена менші.

У Західній Європі перші промислові насадження сорту Ксена закладено восени 2008 і 2009 рр., коли після ознайомчої поїздки в садівничі господарства Польщі у п'яти бельгійських і голландських садівничих господарствах було посаджено 40 тисяч дерев. Всього в країнах Бенілюксу посаджено близько 100 тисяч дерев на підщепі айва С та з інтеркалярною вставкою, а також на айві А – в Польщі. Наступні 70 тисяч саджанців стали доступними восени 2009 р., а восени 2010 і навесні 2011 р. буде посаджено ще 16–20 тисяч дерев. 350 тисяч дерев посаджено в Німеччині, Франції й Хорватії і близько 400 тисяч саджанців надійдуть в реалізацію в наступному сезоні. У 2012 р. виробництво саджанців досягне рівня півмільйона штук.

Асоціація

Виробництво саджанців сорту Ксена зосереджено в плодovому розсаднику "Van Rijn-de Bruyn" (P.Rijn, 2010). Хоч консорціум "Inova Fruit" розробив стратегію сортової оцінки та впровадження і створив демонстраційні насадження в декількох місцях Бельгії й Голландії, власник ліцензії від його послуг

відмовився. Фірма "Van Rijn-de Bruyn" ініціювала створення асоціацію виробників плодів сорту Ксена, метою якої став би пошук партнерів для реалізації плодів цього сорту в кожній країні де його вирощують, зокрема в Нідерландах, Бельгії, Німеччині, Польщі і Хорватії.

Метою діяльності асоціації "Telersvereniging Xenia", про створення якої повідомлено під час "Дня груші" в липні 2010 р., стане спільне зберігання, сортування і постачання плодів сорту Ксена визначеним реалізаторам, зокрема торговельним мережам Німеччини (P.Rijn, 2010). Останні зацікавилися ним тому, що німецькі споживачі надають перевагу хрустким плодам груші типу Александр Лукас і не бажають споживати м'які соковиті (водянисті) плоди як Конференція чи Деканка дю Коміс. Вирощуванням сорту Ксена зацікавлені чимало бельгійських, голландських і німецьких садівників.

Клуб

Наступним кроком стало створення голландського клубу виробників груші сорту Ксена, що займатиметься продажем і рекламою, про що оголошено в середині листопада 2010 р. Члени клубу визначатимуть торговельні мережі і перелік гуртових покупців для реалізації плодів. Такими вже стали голландські садівники, які вирощували сорт Ксена протягом останніх років, а бажаючи це зробити зобов'язалися до нього вступити. Власник ліцензії прагне створити подібні клуби у Бельгії й Німеччині.

У 2010 р. в 21 бельгійських і голландських господарствах – членах клубу Ксена зібрано 225 тонн плодів цього сорту. З метою організації збуту й отримання вищих цін за плоди їх зберігали в одному фруктосховищі і централізовано сортували. Надалі певну частину врожаю також реалізовуватимуть безпосередньо з садівничих господарств, оскільки вимоги цього клубу таке допускають.

Торгова марка

Хоч Ксена є назвою сорту, клуб поставив на меті використати її в якості торгової марки. Тому виникла потреба назву сорту змінити, оскільки торгова марка не повинна з нею співпадати. Це сталося на початку 2011 р., коли сорт Ксена в Голландії було перейменовано на Оксана і, таким чином, торгове найменування й помологічна назва сорту не однакові (P.Rijn, 2011).

Особливості сорту

Дерево середньої сили росту, крона формується легко. За характером росту і плодоношення Ксена суттєво відрізняється від сортів типу Конференція і Деканка дю Коміс, квітучи в роки активного цвітіння і на кінцях минулорічних приростів, де формуються плоди дещо меншого розміру.

У кліматичних умовах Польщі сорт Ксена вирощують на підщепі айва А, менш чутливий до зимових пошкоджень від айви С та айви Адамса. Використовуючи карликову підщепу айву С, бельгійські і голландські садівники

оптимізують силу росту дерев і з ранніх років навантажують урожаєм, за необхідності підрізуючи корені і навіть штамп навіть з третього року після садіння.

Якщо приділити достатньо уваги росту основних гілок, сорт досить придатний для формування за веретеноподібною і V-подібною кроною. Може також бути сформований у вигляді суперверетена з подібними до Конференції перевагами й недоліками цієї системи формування.

Квітучи на кілька днів раніше від Конференції, дерева сорту Ксена можуть уражуватися весняними заморозками, чому в країнах Бенілюксу запобігають надкронним дрібнодисперсним дощуванням.

Врожайність сорту Ксена аналогічна Конференції, або близька до високоврожайного сорту Александр Лукас. У польському господарстві Т.Пагача врожайність плодоносних насаджень на підщепі айва А нерідко сягає 50 тонн з гектара. Порівняно невисоке навантаження плодами може бути спричинено пошкодженням квітів весняним заморозком або стати наслідком застосування надто високої дози гібереліну під час слабкого цвітіння в попередньому сезоні.

Плодоношення насаджень молодого віку, чи з невисокою інтенсивністю цвітіння, доцільно стимулювати невисокими дозами гібереліну (подібною обробки потребує також її батьківський сорт Тріумф Вієна). Без такої обробки дерева сорту Ксена маловрожайні, проте за використання надмірної дози гібереліну зростають затрати на ручне проріджування зав'язі і гальмується формування генеративних бруньок. Після високого врожаю можливі зимові пошкодження дерев.

Дерева малочутливі до парші (сорт перспективний для органічного виробництва). Вища чутливість до червоного плодового та іржавого кліщів – це слід враховувати в програмі хімічного захисту. Сорт Ксена менше від Конференції уражується термічним опіком листя, але більш чутливий до градобію.

На відміну від Конференції, плоди сорту Ксена великі і за невисокого навантаження врожаєм бувають до 100 мм у діаметрі.

Збір врожаю настає на два тижні пізніше сорту Конференція і яблук сорту Елстар. Суттєвою перевагою сорту Ксена є висока стійкість у торговому обороті, оскільки у багатьох сортів груші значно погіршується споживча якість наприкінці періоду реалізації. Особливо цінна така характеристика в умовах східної Європи, де недостатня кількість холодильників з регульованим газовим середовищем.

Плоди добре зберігаються в умовах регульованого газового середовища (до травня–червня) і не мають проблем зі збутом.

Література

1. Душутіна К.К. Селекція груші. – Кишинев: Картя Молдовзянске, 1979. – С. 168–170.
2. Реєстр сортів рослин України. – К., 2011.
3. European fruitgrowers magazine. – 2010, №№ 3, 5, 11, 12; 2011, №2.

(О.В.Мельник)